

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita B. Francisci Xaverii

Torsellini, Orazio

Coloniae Agrippinae, 1610

XVII. Malacæ multa gerit memoria digna.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42323

CAPVT XVIII.

*Malaca multa gerit memoriâ digna.**Paternũ
imperium*

GOA discedens Xauerius, Paulo Goa-
ni olim Collegij Rectori, quem sui
muneris Vicarium tantisper constituēbat,
præcepta sanè salubria consignata literis
reliquit. Quorum illud caput erat, vt
Christianæ magis demissionis quàm po-
testatis memor, in Patres omnes imperi-
um gereret paternum: eorum incommo-
dis omnibus ac difficultatibus sedulò at-
que impensè subueniret: de què omni-
bus rebus ad Societatem ac Socios peri-
nentibus, ad se in Iaponiam semel in an-
no perscriberet. Inde Xauerius Socios
certatim in Iaponiam eum sequi expetē-
tes ita solatus est, vt spem ostenderet, ad-
itu patefacto, omnes euocandi: interim
ipsum in sua mente & corde insidentes se-
cum ituros. Rebus igitur omnibus com-
positis, & profectioe comparata, vnà
cum Paulo S. fidei Iapone, Cosmo Tur-
riano, Ioanne Ferdinando, paucisque a-
liis sociis, Goa soluit, Aprili mense, anno
post Christum natum M. D. XLVIII.
Vehebat Franciscum ingens rostrata na-
uis, cui præerat Iacobus Noronia. Hunc
igitur ceterosque vectores sua illa comi-
tate.

*Comites
Iaponica
nauigatio-
nis.*

rate sibi deuincire cœpit, aditum ad eorū
 curandos animos parans. Quocirca spe-
 ctare ludentes latrunculis; alios verecun-
 dantes ad ludendum hortari; multa super
 ludum facetè ac falsè dicta miscere. At
 Noronia, qui nondum nosset eum fami-
 liariter, etsi comitate captus, tamen san-
 ctimonix eius famam obterebat verbis.
 Nam cum familiaribus de illo colloquēs
 dictitabat, vnum è populo Franciscum
 videri, nec illius sanctitatem respondere
 famæ. Cæterùm breui celatæ virtutis ful-
 gor enituit. Cùm aquandi necessitas na-
 uigium amplicuisset ad terram, Xaueri-
 us cum aliis quibusdam descendit: illis-
 que aquantibus, terræue desiderium, vt
 fit, paulisper explentibus, ipse in desertum
 ac solitarium secessit locum; cæleste nu-
 men sine arbitris oraturus. Iam nauis, a-
 quatoribus receptis, erat vela factura;
 cùm sensit Noronia abesse Xauerium.
 Exemplo igitur certos homines dimit-
 tit, qui properè eum reuocent ad nauim.
 Hi oculis ac vocibus nequicquam per
 littora diu quæsitum, tandem in secessu
 reperiunt, alienata à sensibus mente, sup-
 plicantem Deo. Exin huius rei fama per
 totam nauim vulgata, tantum Noroniæ
 cæterisque stuporis iniecit, vt Francisci
 sanctimoniam eximiam, pari comitate

*Orat Deū
 alienata à
 sensibus
 mente.*

iuu-

*Ad Fran-
ciscanos di-
uertit.*

iunctam, cuncti pariter suspicerent, ob-
trectatione in obseruantiam versa. Qua-
res ad sanandas eorum mentes, vitiaque
abolenda, momenti vel plurimum fecit.
Franciscus porrò ex itinere Cocinum te-
nuit: mox ad Franciscanos suo instituto
diuertens, benignè ab eis accipitur. Ibi
primores ciuitatis Franciscum adeunt, &
aliquot è Societate ad puerilem aetatem
ciuitatemque vniuersam instituendam
efflagitant, sedem idoneam ac necessaria
omnia pollicentes. Xauerius tam iustum
postulatum reijcere veritus, totius rei ar-
bitrium Petro Consaluo; Episcopi Vica-
rio, permittit, in Iaponiam peruenire fe-
stinàs, in quam omnes intenderat curas.
Inde secunda amplius LX. dierum nau-
gatione vsus, pridie Kalendas Iunias ap-
pellit Malacam. Et apud Socios, magno
cum eorum gaudio, diuersatur. Per id
tempus Alfonso Castrus è Societate Is-
sv (is qui postea in Moluco ab Sarace-
nis ob Christianam religionem occisus
est) primum inibi sacrum solenni ritu fe-
cit, ingenti vtique neophytorum læticia,
quorum oculos cærimonix illius noui-
tas ad sese conuerterat. Eius sacri celebri-
tatem Xauerij concio cohonestauit. Per
id tempus Malacensem Vicarium, vete-
rem Francisci amicum, non pertinacior
quam

quàm p
poris m
bat. Is
rij cogn
fieri) pe
simum
rus. Ca
liquen
collabit
ot factu
saniente
quàm d
taque p
vouet:
templo
peccata
moritur
nica: na
in ciuib
quàm in
quippe
que men
ni Draco
mero (v
ra) mer
alens ve
nim vbi
simulau
deinde
minè na

quàm perniciosior vrgebat febris: & corporis morbum animi ægritudo cumulabat. Is igitur simul ac primùm de Xauerij cognouit aduentu, morbi vi (vt solet fieri) percitus, vestimenta poscit, amicissimum hominem salutandi studio aditurus. Cæterùm inter induendum tibialia linquente animo, inter domesticorum collabitur manus. Franciscus ergo certior factus, properè ad eum venit: sed insanientem offendit, nec minùs de animi quàm de corporis salute desperantem. Itaque pro amico aliquot Deo sacrificia vouet: idque votum Deo cordi fuit. ex templo ille sanitatem mentis recuperat: peccata confitetur: æquissimo animo moritur. Haud sanè inutiliùs, dum Iaponicæ nauigationis facultatem expectat, in ciuibus Malacensibus operam posuit, quàm in Vicario posuerat. Perditorum quippe mortalium plurimos, maximeque meretriciis illecebris captos; ex inferni Draconis eripuit faucibus; quo in numero (vt ex vno de reliquis fiat coniectura) mercator quidam fuit, septē domi suæ alens verbo ancillas, re vera pellices. Id enim vbi resciiuit Xauerius, rem primò diffusulauit, aptum tempus expectans: deinde festo quodam die perditum hominē nactus, (Christo videlicet auctore,

*Malacensis Vicarij
insaniens
sanitatem
mentis recuperat.*

*Mercatorē
septē sub-
ducit concubinas.*

qui

qui Zachæo publicano ultro se ad cœnam obtulit) comiter velle se apud eum, nisi molestum sit, prandere dixit. Ille enim uero ancillis suis timens, æstuarè primò, versare se in omnem partem. At ultimum pudore stimulante, ne inuitus talem virum domum suam recipere videretur, annuit. Igitur, composito ad humanitatem vultu & oratione, Xauerium deducit ad prandium. Conuiuium lautè apparari iubet: discumbitur: formosæ famulæ ministrant. Suppudebat hospitium scilicet, quòd cum seruos haberet nullos, tales ancillæ ministrarent: ac sollicito suspensoque animo Francisci estimationem verebatur. Id cum ille, ut erat homo sagax ac prudens, percensisset; verecundantem omni metu liberandum ratus, consilium altiùs suppressit suum. Ergo protinus, quasi omnia in meliorem acciperet partem, apposita ferula commendare, famulas ipsas condimentorum artifices comirer alloqui, nominaque & patriam sciscitans, quampridem Christianæ essent, exquirere. Mercator, ut facilitatem illam ac simplicitatem aspexit hominis, de tot venustis ancillis, in tanta famulorum solitudine, nihil (ut videbatur) suspicantis; respirauit primò: denique cum nullum omnino

Prudentia in dissimulando.

supra

super ea re verbum illo die factum esset; securus reprehensionis, Xauerium iterum ac læpius suapte sponte inuitauit ad cœnam. Et Franciscus perpetuò suum illud artificium tenebat, vt rem solerti dissimulatione premeret; donec in eius familiaritatem bene penitus se dedit; sensusque odorat⁹ peruestigauit, quam ex illis mulierculis præcipuè haberet in deliciis. Ad vltimum, vbi, quod mente conceperat, bene maturum visum est; comiter (vt solebat.) Quorsum tandem, inquit, tantum ancillarum, præsertim vbi nulli sunt famuli? si me audies, vnã aut alteram ex hoc numero dimittes. Cùm ille, Franciscus comiter instanti morem gerens, vnã missam fecisset: alio die ad cœnam adhibitus Xauerius, factum laudando haud ægre perpulit eum, vt dimitteret alteram. Neq; interea desistebat, quacunque ratione poterat, clam eius oppugnare delicias; vt amore labefactato, nequitie arcem faciliùs expugnaret. Aliquot dierũ spatio intermisso, rursus super cœnam tertiam subducit, deinde quartam. Ita paulatim singulas detrahendo, detraxit vniuersas. Ad extremum, mercatorum ipsum, diuino iam instinctum numine, ad peccata confessione expianda perducit: mulieres illas honestè collo-

N candas

*Prudentia
in repre-
hendendo.*

candis curat, haud in multiplici morbo
sando, quàm in morbi causis in perpe-
tuum tollendis, prudentior. Consimili
ratione cum immodicæ linguæ homini-
bus utebatur, non in vrbe solum, sed etiã
in naui. Si quando aliquid ab aliquo cõ-
tumeliosè aut improbè dictum audisset,
nullam in præsentia præ se ferebat indi-
gnationem, neque statim ad reprehenden-
dum accedebat: sed in admonendi
occasionem imminens, temporis ac loci
captabat opportunitatem: ne fortè (vt
plerumque fit) sauciam mentem exulce-
raret magis admonitio, quàm sanaret. I-
taque medicus vitiorum mirificus, vt le-
nitis iam animis remedium adhiberet,
primùm se in eius, qui admonendus erat,
familiaritatem insinuabat: deinde sedu-
cebat eum, & sine arbitris comiter pro a-
micitia monens mirari se dicebat talia illi
verba excidisse. Ita consequebatur, vt qui
peccassent, & agnoscerent peccatum, &
corrigerent.

CAPVT XVIII.

*Piratico veetus lembo, tandem nauar-
cho & Demonibus inuitis in Iapo-
niam appellit.*

DVM Malacæ in Christianæ carita-
tis munia intent' maximè elaborat,

tan-